

PATRIA NOVA

SEMANARI VALENCIANISTE

Prèus de sotscripció

Reine de Valencia.. . . Ptes. 0'50 trimestre
Catalunya i Illes Balears > 0'50 >
Espanya.. . . . > 0'75 >
Extranger.. . . . > 1'— >

Valencia 29 de Juny de 1915

Direcció pera correspondència

Kiose de San Marti.—VALENCIA

Número extraordinari: 10 céntims

Per la Jove Valencia la Patria reviu

¡Patria! ¿No hu veus? Naix el nou día de la redempció

VOLEM

la oficialitat de la llengua valenciana.

que siguen valencians tots els que 'n nostre reine desempenyen càrrecs públics, inclosos els governatius i administratius, i els militars que impliquen jurisdicció.

l'autonomia tan ampla com se puga obtindre per a l'municipi i la nacionalitat valenciana.

el restabliment del dret foral valencià ab les modificacions que aconsellen els temps.

el servici militar voluntari i retribuit.

la instauració del crèdit agrícola en tot el reine.

Borsa de Treball i Museu social valencians.

caixes de retiro per a la vellea.

pensions als pares prolífics i exenció d'alguns impostos.

la ensenyansa integral gratuïta i obligatòria.

tractats de comerç i abaratament de tarifes ferroviàries i marítimes.

Aniversari fatal

Hui es complixen 208 anys que, per l'absolutisme absorbent i centralista d'un rei de negra memòria, passàrem de la llibertat al esclavatge.

Ha segut prou este temps, que tan poc representa en el transcurs dels segles, pera que la immensa majoria dels valencians s'hatjen oblidat de lo que fórem fins 1707.

Fins llavors—llibres i documents canten—a tot castellà que aplegava a nostra terra, se li deia extranger; i l'respetàvem i ens respetava, i reciprocament ens estimàvem ab tot lo cor.

Hui, els castellans manen per tot arreu dins de nostra terra, se diem compatriotes i no's podem vore.

Perdudes les diferenciacions naturals, única base del ver patriotisme i de la fretura de grandessa, sòls anem a vore qui pot més que l'atre, i sense reparar en mitjos, ab la sonrisa en los llavis, se tirem al cap, i uns per altres tots hem perdut l'ànima enfonsats en esta horrible Babel del centralisme. I aixina està Valencia d'esmortida i aixina està Espanya de perduda. Volgueren fer espanyolisme barrejant tots els sentiments patriòtics de la Ibèria, i hui el patriota espanyol, verament desinteressat i gran, no apareix per cap banda. D'atre mudo no s'explica nostre barbre atrás en tots els ordres de la vida, la baixa política de personalismes, l'analfabetisme, la emigració, la fam... Assi l'únic que s'engrandix i se fa ric es el polític, el torero o el desaprensú; la gent més pobra d'Espanya es la que pensa i treballa: l'hòme de ciència, l'escriptor, el mestre d'escola. Ningú que vullga educar-se o educar pot aplegar a res; per aixó ningú estudia, porque ni li ho han ensenyat ni pera res li fa falta.

Tota esta ha segut l'obra del centralisme; tota esta immensa trascendència té l'aniversari fatal que commemorem.

Per aixó venim a dir al poble va-

lencià qu'ell no deu sumar-se ni en les files dels tirans ni en les dels màrtirs; que deu mirar son passat i son pervindre, i comprendre, per fi, que anant com anem se fem cómplices de tots els mals.

Ya sabeu en qué consistix el remei: en diferenciarse, en respetar i en que 'ns respèten.

Sigam, pues, avans que tot valencians i no ens oblidem jamay del 29 de Juny de 1707.

El patrimoni de la llibertat

La pèrdua de les llibertats valencianes no hauria sigut res si al desaparèixer els còdigs s'hagués mantingut amb fermesa l'anhèl de llibertat dels hòmens del vell Reialme. Amb la consagració escrita o amb la legislació esborrada per l'arbitrarietat d'un tirà, Valencia fora encara una terra d'hòmens lliures si l'eixercici dels drets i deures de ciutadania s'hagués mantingut amb fermesa en l'acció política valenciana.

El valencianisme ha de ser un moviment de dignificació civil i patriòtica que retorni als valencians la condició moral perduda per pròpi renunciament desde la pèrdua de les seues llibertats. Si el poble valencià retròba la seua ànima abscondida i s'espolsa les extranyes tutèles en un redreçament viril contra el caciquisme centralista, el poble valencià serà un poble lliure encara que els seus furs no obtinguen la solemniàl consagració legislativa.

La llibertat no es una almòina d'un rei, sino qu' es el patrimoni moral que un poble ha anat atresorant amb molt afany civic i amb molt sacrifici patriòtic.

Ribera i Rovira

Barcelona. 22 juny de 1915.

Per excès d'original deixém pera publicar en el número vinent la resenya del aplec al Puig, «Felipe V i Espanya», «Despertar», «Diàlegs al vol», etc. i altres interessants seccions.

Vindiquem-la

Avui vosaltres, germans de Patria, avui vosaltres qui del grandíós impèri de la parla catalana, ne viviu les planes odorantes, amb l'ànima afligida i els ulls espumejants d'òdi, recordeu la data luctuosa en que les llibertats vòstres, santes com les de tots els pòbles, caigueren vençudes sota el pes de la força, suprema i única llei dels poderosos, i esquingades per la férrea ma de la tirania.

Al remembrar aquella data, al obrir aquèsta plana de l'Història, el vòstre ser se sent freturós d'uns nous temps de llibertat, la vòstra consciència patriòtica sent l'engendrament en ella, d'ideologies redemptores i les planes de la vòstra terra apareixen virginalment florides del fruit nou, del que serà, d'aquell que escampant arreu del mon bondat i fortitut, fortitut serenament fòrta, aixecará demunt les terres de parla catalana, com nou Grial, la Catalunya savia i rica, casa pairal de tots els hòmens que l'aimen i en la qual el dolor d'aqueixos serà apaibagat per Ella, com amorosa mare nostra que es, vera encarnació d'una Patria, qui espera la seva reivindicació.

Francesc X. Casas i Briz

Barcelona 23 Juny 1915.

El Lleó i el Rat...

Varen ser els furs en altre temps com patents de personalitat qu'els reis concedien als pòbles. La personalitat qu'els reis concedien als pòbles. La personalitat d'un reine, d'una ciutat, d'un poble... se definia per sos furs. Un poble era més o menys lliure segons sos furs ho eren. Els furs eren sagrats i inviolables.

En Frederic Mistral ens recórda en son llibre *Nerto* la entrada del rei Lluís II en Arlés. Ens diu:

«Per la llei que 'ns legaren nòstres avis—diuen al Rey els arlesiàns—

som hòmens lliures, i la ciutat no reconeix altra realesa que la del Lleó. Senyor, podeu entrar com rei, sinse temir res, si sòls us porta a Arlés la cortesia. ¿Veeu allà a lo llunt el Bastó de Sant Trofim...? Jamai pasà a sa ombra rey algú sinse la promesa de respectar nostres llibertats i nostres furs.»

El rey va respondre: «¡Que Deu us els augment! Es pera nos grat reconèixer a vòstra gran comunitat tots sos antics privilegis, totes ses llibertats i prerrogatives; tenim per sacrileg, per criminal i per malait a aquell que ataque a la seua integritat.»

Sacrileg, criminal i malait, diu Lluís II als que ataquen a la integritat dels furs de un pòble. Recordem nosaltres en el dia de hui que Felip V va abolir els nostres. Recordem que els arlesiàns no reconeixien altra realesa que la del Lleó. Pensem en nostre pòbre, nostre trist, nostre abatut Rat-Penat... I que estos recòrts i este pensament encoratjen l'ànima nostra.

Rafel Zrullenque

Salutació

«Hòrtos lluminosos, etèrnament vèrdes»,—exclamà el poeta—cuandesprés de molts dies d'allunyament tornava a ser entre vosaltres; i yo, al vòrevos per segona vòlta, eixa mateixa expressió me s'escapa dels llavis.

Hòrta valenciana, santificada per la suor de persones honrades i llavorioses; famosa per una gloriosa tradició; benehida per apòstols de la Caritat i del Progrés; festejada per il·lustres trovadors: ¡Cuán sentida me deixes l'ànima, que mos ulls se banyen de llàgrimes! ¡Cuán hermosa eres, que no encontre paraules en la meua dolsa parla pera alabarte!...

Un cèl de blau turc es la teua bòveda; un sòl africà, abrasador, tes plantes vivifica; una mar verdinosa, sosegada, la més tradicional, la més gloriosa, tos peus ab ses blanques escumes banya. A ton entorn sembla que una veu diga: ¡Yo soc la Bellesa! ¡Yo soc la Poesia!...

Gran i orgullós me sent de ser valencià i que sigau vos la meua Patria. ¿Qué no donaria per la vòstra Llibertat? ¿Qué no faria pera vèncer al Centralisme? ¿Qué remei no posaria pera fer vàlits los vòstres Furs?

Patria meua, t'he dit desde la finestreta de tren: ¡Cuán bella eres!

Patria meua, t'he nomenat desde lo alt del Micalet: ¡Mare del Art! Patria meua, t'he cridat als peus de la Vèrge dels Desamparats: ¡Benehida siga ta gloriosa tradició! Patria meua, t'he dit desde 'ls salòns de la Casa Ajuntament: ¡Cuànts canalles tens que t'ferixen, en tan bona qu'eres!...

Amadèu Pitarch

Castelló 21 Juny 1915

Pòbles benemèrits

XÀTIVA

Copiem de la «Historia d' España» de V. Lafuente:

«...riguroso y duro (fué el castigo) que se impuso a la ciudad de Játiva. Esta población que tanto se había señalado por su ciega adhesión a la causa del archiduque, por su porfiadísima resistencia a los ejércitos reales que dos veces la habían cercado, y por su arrogante desprecio del perdón con que fué repetidamente convidada, sufrió todo el rigor de las iras del vencedor, toda la severidad de que es capaz en su enojo un soberano. Játiva, a propuesta del general D' Asfeld, que la entró a sangre y fuego, propuesta que aprobaron el de Berwick, y el de Orleáns, y el Consejo, y el monarca, fué mandada quemar y reducida a pavesas, y que se borrara su nombre y quedara todo sepultado en sus cenizas. Y así se ejecutó (de 12 a 20 de Junio, 1707). SACADAS PRIMERO LAS MONJAS DE SUS DOS MONASTERIOS, Y LLEVADAS A CASTILLA LAS MUJERES Y NIÑOS DE LA CIUDAD, CON PROHIBICIÓN DE VOLVER A ENTRAR JAMÁS EN EL REINO DE VALENCIA, PÚSOSE FUEGO A AQUELLA DESVENTURADA POBLACIÓN, Y TODA, A EXCEPCIÓN DE LOS TEMPLOS, FUÉ CONVERTIDA EN CENIZAS.»

Després ordenà lo vengatiu Bogi de nostres progenitors, l'aixecament de un altra ciutat sobre les cèndres de la gloriosa Xàtiva. Dignes son també de ser romiats alguns punts d'este malèfic document:

«D. Felipe, por la gracia (del diable), rey, etc.: A vos, don Melchor Rafael Macanaz, juez de confiscaciones de nuestro reino de Valencia, salud y gracia. Sabed: que la obstinada rebeldía con que hasta los términos de la desesperación resistieron la entrada de nuestras armas los vecinos de la ciudad de Játiva, para hacer irremisible el régimen de su perjuración infidelidad, desatendiendo la

benignidad con que repetidas veces les franqueó nuestra real persona el perdón, empenó nuestra justicia a mandarla arruinar para extinguir su memoria...»

«...no siendo admitida persona alguna eclesiástica ni seglar notada del crimen de infidelidad, y para formar de las ruinas de una ciudad rebelde como la expresada de Játiva, CUYO NOMBRE HA DE QUEDAR BORRADO, una colonia fidelísima que se ha de intitular de SAN FELIPE.

Y asimismo es nuestra voluntad que todos los bienes de rebeldes, raíces, muebles y semovientes, derechos y acciones que en cualquier manera les pertenezcan o hayan pertenecido, se apliquen a nuestro real fisco para repartirlos a arbitrio de nuestra real persona a nuevos pobladores beneméritos, y en especial a oficiales de nuestras tropas, soldados estropeados, viudas y huérfanos de militares, y otros que se hubieren interesado con igual empeño en nuestro real servicio; para lo cual se les mandará dar los despachos necesarios...

Y confiando de vos que en este negocio os aplicaréis con el celo y rectitud que se ha experimentado en los demás que se os han encomendado, os cometemos este encargo y nueva población... etc. Dado en Madrid a 27 días del mes de noviembre de 1707 años.»

Tot assò passà en Xàtiva.

Tenim entés qu' en el Saló de Sessions de l' Ajuntament de Xàtiva està el retrato de Felip V. No 'ns pareix el llòc mes adequat.

29 Juny

Al arribar esta data, nosatros els valencianistes donem un pas endavant; esta data que ya era oblidada per nosatros els valenciàns, l'hem arribada a recordar, nos l'han feta recordar aquells que menys voldrien que la recordàrem.

Nosatros, a recordar aquells furs de que nos privaren, aquelles llibertats que nos posaven al davant de la civilisació i que desaparegueren per la voluntat d'un Rei indigne d'haver naixcut de dona, ho fem desitjant la consecució de nostres anhèls, d'uns anhèls que nos posarien atra vegada a l'altaria dels pòbles grans, dels pòbles lliures.

Desitjem que esta data es convertísxa pronte en la commemoració de nostre deslliurament.

Robèrt Blanquer i Bèlda

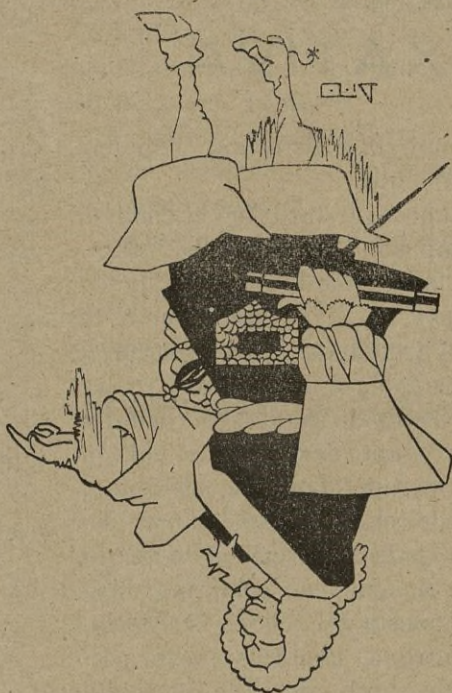
L' esborrament d' un poble

(Decret de Felip V abolint nostres furs i llibertats)

«Considerando haber perdido los reinos de Aragón y Valencia, y todos sus habitantes, por la rebelión que cometieron, faltando enteramente al juramento de fidelidad que me hicieron como a su legítimo rey y señor, todos los fueros, privilegios, exenciones y libertades que gozaban y que con tan liberal mano se les habían concedido, así por mí como por los reyes mis predecesores, particularizándolos en esto de los demás reinos de mi corona; y tocándome el dominio absoluto de los referidos reinos de Aragón y Valencia, pues a la circunstancia de ser comprendidos en los demás que tan legítimamente poseo en esta monarquía, se añade ahora la del justo derecho de la conquista que de ellos han hecho últimamente mis armas con el motivo de su rebelión; y considerando también que uno de los principales atributos de la soberanía es la imposición y derogación de las leyes, las cuales, con la variedad de los tiempos y mudanzas de costumbres, podría yo alterar, aun sin los grandes y fundados motivos y circunstancias que hoy concurren para ello en lo tocante a los de Aragón y Valencia: He juzgado por conveniente, así por esto, como por mi deseo de reducir todos mis reinos de España a la uniformidad de unas mismas leyes, usos, costumbres y tribunales, GOVERNÁNDOSE IGUALMENTE TODOS POR LAS LEYES DE CASTILLA, tan lables y plausibles en todo el Universo, abolir y derogar enteramente, como

desde luego doy por abolidos y derogados todos los referidos fueros, privilegios, prácticas y costumbres hasta aquí observadas en los referidos rei-

El malait Felip V

El que feu la frase:

«VALENCIANOS Y OTRAS GENTES DE MAL VIVIR»

nos de Aragón y Valencia; siendo mi voluntad que éstos se reduzcan a las leyes de Castilla, y al uso y práctica y forma de gobierno que se tiene y ha tenido en ella y en sus tribunales, sin diferencia alguna en nada, pudiendo tener por esta razón igualmente mis fideli-

simos vasallos los castellanos oficios y empleos en Aragón y Valencia, de la misma manera que los aragoneses y valencianos han de poder en adelante gozarlos en Castilla, sin ninguna distinción, facilitando yo por este medio a los castellanos motivos para que acrediten de nuevo los afectos de mi gratitud, dispensando en ellos los mayores premios y gracias, tan merecidas de su experimentada y acrisolada fidelidad, y dando a los aragoneses y valencianos reciproca e igualmente mayores pruebas de mi benignidad, habilitándolos para lo que no lo estaban, en medio de la gran libertad de los fueros que gozaban antes, y ahora quedan abolidos.

En cuya consecuencia he resuelto que la audiencia de ministros que se ha formado para Valencia, y la que he mandado se forme para Aragón, se gobiernen y manejen, en todo y por todo, como las dos chancillerías de Valladolid y Granada, observando literalmente las mismas reglas, leyes, prácticas, ordenanzas y costumbres que se guardan en éstas, sin la menor distinción ni diferencia en nada; excepto en las controversias y puntos de jurisdicción eclesiástica, y modo de tratarla; que en esto se ha de observar la práctica y estilo que hubiere habido hasta aquí, en consecuencia de las concordias ajustadas con la Santa Sede Apostólica, en que no se debe variar; de cuya resolución he querido participar al Consejo, para que lo tenga entendido.

Buen Retiro, a 29 de Junio de 1707.»

DESPERTAR

Tots els pobles, al formar-se i per el fet de sa existència, contrauen davant l' Humanitat el compromís de treballar per son millorament, contribuint a ell ab sos actes, dimanats de la pròpia modalitat. Per això tots ells tenen una missió a desempenyar i en la Història una pàgina que omplir. Nostre poble, el poble valencià, comensà sa tasca, que fon gloriosa i tal volta per això mateix fon més perseguit. Però sa missió encara no està acabada, sa contribució al millorament de la Humanitat no està satisfeta i no serán prou a impedir sos destins ni fets com el de 1707, ni atres més calamitosos pera ell que puguen sobrevindre-li.

En son esperit, en l' ànima del poble valencià, aniu el sentiment de sos deures a cumplir i pareix dolsa

penyora de son desvetllament el moviment patri, que cada dia ab més força va expandint-se per nostra terra. I un poble que desperta es més de temer que un poble que naix.

Fins ara hem sigut sotmesos per abotargament, i cuant en 'un moment de claretat hem demanat o hem exigut, nostres bogins han tremolat i hem segut atesos. Per això cuan despertem demanarem ab força, i si lo que volem no ens ho donen, pitjor pera ells. A un poble no se l' esclavisa dos voltes.

M. Pascual

208

Hui's cumplixen 208 anys que el may prou malait i déspota Felip V nos robà nostres llibertats.

208 anys han passat, anant sosuint-se reis i reis sense que cap d' ells tingueren un moment de claretat en son cervell i nos tornara lo que'n mal hora ens va robar; pero hem arribat al segle XX, el segle de les llums i de les llibertats, i assí estem nosatros, la Joventut, que venim dispòsts a reconquerir lo que aquell lladre nos detentà.

Juramentem-nos i donem, si es precis, nostra vida pera poder legar a nostres fills lo que pergueren nostres avis.

¡Amunt els còrs! ¡Desperta, ferro!
¡¡Vixca Valencia!!

E. Moner

El retor de pòble

Un estudi de nòstra psicologia, de la psicologia del pòble valencià; un estudi acabat del gènit de la terra; un estudi de nòstra tradició nacional, evidenciaria la viabilitat de la nacionalitat valenciana. Les gents, atentes a lo que's veu i se tòca, no fixen els ulls en los grans beneficis que 'ns reportaria este estudi; tal vòlta cridara més l'atenció l'estudi dels beneficis econòmics dins de la nacionalitat valenciana. L'enteniment govèrna, guíia la voluntat; així tot lo que augmente la fòrsa vital, l'esperit, lo fòc patri, engendrarà una voluntat de fèrro que 'ns portará al cap de la civilissació. Nodrint, vivificant les cèlules nacionalistes tindrem una potentia nacionalitat, *el pòble més lliure del mon*, com dia aquell nòstre gloriós Rey.

Nosatros hem de buscar nòstra renaixensa, nòstra *vis medicatrix naturae*, en nòstre patri terror; tenim fòrses restauradores, encara viu l'esperit valencianista, encara respirem malgrat l'ofegador centralisme, encara glatix la sanc valenciana en nòstres venes; pero... eixa font de vida está en l'ànima.

L'Evangèli fon predicat en totes les llengües, i així els apòstols parlaren a cadascú en sa llengua matèrna. ¿Cuànts retors de pòble confondixen la predicació en un exercici lliterari? ¿Cuànts pugen a la tròna a delectar?

El retor ha de ser essencialment pràctic; ha de aspirar a ser l'amic del pòble, sense fer diferències de classe; usant una llengua que no li es pròpia s'ha de vore pronte mig torbat, may aplegarà a ser l'instrument dòcil de sa intel·ligència. A les hòres, algún poblet, tenint per sabi a tot aquell que parla en castellà, demana, mogut per vanitat, que 'ls sermons siguen en llengua castellana; pero... ¿quí educa al pòble? ¿Qui té la missió d'ensenyar? Profit ne traurá parlant en llengua valenciana, gens parlant en castellà.

Eixa mòla tirànica, eixa castellanissació fins assí aplega. Per parlar en llengua de fòra casa resulten oracions bilingües, en molta part de ridícul.

La lliteratura en general, i de consegüent la lliteratura religiosa, de que ara ens ocupem, genuina representació del mòdo de pensar i sentir dels hòmens, ens mòstra que mentres tinguérem una cultura sòlsment valenciana, fòrem respetats; ara, en

esta cultura bilingüe, en l'hibridisme que no 'ns deixa viure, estem ensopeïts. Mentres nòstres retors deixen córrer la vida tranquilament, els de nòstra germana Catalunya estudien i interpreten al estòl de místics i ascètics de nòstre antic Reine. El retor ha de fixarse en els matissos que als fets donen les influències locals i de rassa, aixina sa fonda mirada en lo particular, lo concret, lo real, lo viu, i ses predicacions espargiran el fòc patri, el fòc de pietat que espargien els sermons del Mestre Vicent Ferrer i cent atres valenciàns; ha de estudiar nòstra tradició, eixa tradició que vòl dir moviment, transmissió de coneiximents, i no estancament, com alguns, pensant llaugerament, ho confondixen; ha de ser el magistrat que pòse pau entre aquelles humils gents; ha de administrar justícia en equitat i prudència, exercint una soberania moral acceptada per tots.

El predicador ha de identificar-se ab el públic a qui parla; no pòt prescindir de les circumstancies de llòc i temps; ha de tindre una utilitat de present. El pòble i el predicador han de tindre una verdadera comunicació de esperits, que no deu olvidar may qui predica, més cuant parla a tot un pòble aon hi ha gent de tots els ordres socials i de interessos i principis diferents i fins completament antitètics. En paraula fácil, agradable, viva, valenciana, ha d'exposar els coneiximents, que son patrimoni de la gent lletrada, a nivell de la intel·ligència popular.

Les demés pràctiques del ministeri del sacerdoti tenen tanta o més transcendència; pero la malaltia més extesa per tot el Reine de Valencia es la predicació en llengua castellana.

La darrera visita del capellà al malalt que está morint-se demana tanta prudència, té tan tristes conseqüències, que la memòria, el recòrt de cuansevòl d'eixos actes ens demostraria lo fatal que resulta l'assistència de un agonissant per capellàns que parlen en llengua extranya. ¡Quína missió més delicada! ¿I cóm l'escarni aplega fins a moment tan sagrat? ¿No val res aquella vida que s'acaba?

Fruits podrits de la castellanissació: la mòrt moral i material del pòble valencià.

¡Que l'etèrn fòc de la Patria torne a espargir la seua calor may apagada!

Damasceno

Les imprudents paraules de un diputat provincial

En el extracte que de la sessió de la Diputació Provincial tinguda llòc el 17 del corrent fa la premsa diària se diu que a la invitació feta per la Junta eixecutiva del aplec al Puig a la Diputació, contestà el diputat senyor Guillén Engo condicionant la adhesió en imprudents paraules.

Copiem de *El Mercantil Valenciano*:

«La presidencia dió cuenta de la invitación para el aplec al Puig y el Sr. Guillén Engo manifestó que debía adherirse la Corporación a la idea de restauración del Monasterio de aquel pueblo, pero que entendía que si con este propósito se buscaba otra cosa, no debía contribuirse ni directa ni indirectamente a empañar la pureza de la bandera gualda y roja.

...y se acordó asistir en corporación al referido acto, siempre que no revista carácter alguno de dudoso patriotismo y que... etc.»

Nosatros no sabem compendre qué se vòl dir en això del *dudoso patriotismo*; hem cregut sempre que l'exaltació del sentiment de patria valenciana es una còsa tan sagrada com tot atre sentiment, i la millor pròva d'assò, si no estiguera en la mateixa naturalesa nòstra i en nòstra íntima consciència, la trovariem en la derogada llei de Jurisdiccions i en els articles incorporats a la legislació general, pues allí igualment se castiguen els insults fets al *escut*, a la bandera, als atributs de tota la Ibèria que als *escuts*, *banderes*, atributs de les regions o patries naturals. No podent eixir més de l'aplec al Puig que l'enfortiment del amor de Valencia a si mateixa, a les seues glòries històriques, al recòrt de lo que fon, no sabem vore qué còsa es eixa del *dudoso patriotismo*, a no ser producte de la enfática oratòria del Sr. Guillén.

També diu si en l'acte se buscava otra cosa que pudiera empañar, etc.

Efectivament, no se busca res i manco que puga empanyar ninguna puressa de ninguna bandera, totes elles igualment respetables; pero passa que se pòt trobar en un moviment sentimental que anant el temps puga plasmar en un renaiximent polític que arrincane a tota la farsa present, i ¡ay! assó si que sap mal als que hui tranquilament fan totes les *barrabasades* qu'els dona la gana, sense que apenes tinguen èco les protèstes dels

que encara tenim vergonya en la cara; diga-hu sino la sessió aquella dels empleats nomenats contra vent i marea, i en fi tantes atres còses que, com diuen els oradors *cursis*, seria *prolijo enumerar*.

Pera final, yo vulle exposar-vos, lectors de PATRIA NÒVA, qui son éstos que tenen pera el valencianisme reticències de tan mal gust.

Son els que, possat a discussió en la Diputació la conveniència de demanar pera Valencia l'establiment d'una sona neutral, la tallaren dient que no tenien prou llums, prou coneiximents sobre la matèria i que ho estudiarien... i encara deuen estar estudiant-ho.

Res nos ha de extranyar, pues, que hòmens tan preparats econòmicament fasen a estelles l'hacienda provincial, i aixina cada dia s'ouen clamis i crits dels empleats, que a vòltes persibixen els honoraris en tres mesos de retràs, i aixina ara els peóns *camneros* dependents de la Diputació están dos o tres mesos sense *pasar un alma*, i aixina se va a la *bancarrota* en la Diputació de una de les provincies més riques d'Espanya i que además de les consignacions que per allí li corresponen, té l'aument de la injusta tributació del percentage de lo recaudat per la Junta d'Obres del Pòrt.

Seguint aixina tindrà que desatendres dels més elementals servicis, i qui sap si algún dia no podrà ni amparar als pobrets assilats que hui té a son càrrec.

Aixina se prepara la ruina de nostra Valencia per el patrioterisme inconscient i imprudent.

F. Viet

¡Bravo per Don Bonaventura!

En la resenya que de l'última sessió celebrada per la Diputació provincial feu la premsa local, llegirem lo següent:

«La presidència digué que havia segut invitada la Corporació a la visita que se proyècta realisar el dumenje al Puig, pera iniciar la restauració del Monastir allí existent.

«El Sr. Guillén Engo (D. Bonaventura) manifestá que la Diputació deu adherirse al proyècte de restaurar l'indicat monument; pero que si ab el pretèx d'una obra de cultura se pretén atra còsa—*yo entiendo*—di-

gué—*que no debemos ni directa ni indirectamente contribuir a empañar la pureza de la bandera roja y gualda.*»

. Pretenia ab asò, abansantse als esdevinements, sofocar la més lleu espurna de regionalisme veritat que's poguera produir en l'aplec.

Ya suposarán nostres lectors els quintals d'énfasis ab que Don Bonaventura pronunciaria les susdites paraules, savent qu' es de lo més castellanisat qu' existix en nostra terra.

¿Haurá còsa més ridícula i demés mal gust que voler *ser* qui no se *es*? En les imitacions se sòl agarrar la pitjor; per aixó Don Bonaventura, al empenyar-se en ser de Castella, pren d'ésta l'énfasis i el retoricisme. ¡Assí on tots som sencillés i naturalitat!

Es fama que nostre hòme, que no es un mal advocat, comensá aixina un informe: «Yo, que aunque corta, tengo mi historia...»

Bravo, Ventureta; es una llástima qu' en aquell entonces no ingresares en l'Acadèmia de la Llengua Espanyola i que ara, al parlar de *no empañar la bandera gualda y roja* no tingueres per allí una parella de cegos que t'haguera tocat la Marcha Reial. ¡Cuadro més hermós!...

Per lo demés, no fa molt de temps que nostra Diputació provincial doná un escándalo dels que formen época: els pares de la *provincia* se liaren la manta al cap i volgueren proveir les vacants existents d'empleos, ab parents seus, postergant a empleats que tenien llargs anys de servicis en la casa i saltant, per tant, per damunt

del Reglament. U dels paniaguats era un germá del senyor Guillén Engo.

El regionalisme, com sap Don Bonaventura, va contra eixos abusos, motiu per el que l' cuento del no empanyament de la bandera se'l deurá aplicar sòlament éll.

Pica ya en història això de que sempre que's tracta de regionalisme, nostres adversaris traguen a relluir, ab tota la mala fe del mon, el Cristo de l'Espanya. Semblants invocacions inoportunes no son més que l' pabelló que cobrix la mercancia, i en este cas la mercancia es l' adulació al Poder central, dispensador d'honors, actes i credencials. Be, pues, per Guillén Engo, el tan injustament oblidat autor de «Los Mendigos».

Además, si Don Bonaventura fora el patriòta que diu, no figuraria en les files del partit lliberal, cual quefe Romanones té del patriotisme l'idea que tot el mon sap, desde que'n una reunió d'amics digué cinicament que hui la ruta de Napoleó se faria ab un talonari de chècs en la ma i preguntant a cada quefe d'Estat: «¿Cuánt?»

Aixina s' explica lo dels duros, lo de la cédula de 9.ª clase, lo de l'ampliació en les plasses d'ingrés en les Acadèmies militars pera colocar a un fill i a tres nebots, lo de Brocas, lo de les mines del Riff, lo del article «Neutralidades que matan»... i ¡Viva España! Eixa moral, qu'es la mateixa del partit conservador, no la volem per esta honrada llar del regionalisme valenciá.

Vèrsos de Patria

¡Renaixensa!...

Ya renaix lo nostre Pòble; ya renaix a nòva vida.
Fa temps qu'es sonada l'hòra de nostre resurgiment;
fassa cadascú son deure, mes malaít el qu' oblida
que sa Patria l'necessita pera son renaiximent!

¡Ah, la rassa valenciana! Mon pòble ya no descansa,
se prepara pera l'hòra sacrosanta del lluitar.
Vinguen tots los fills que l'aimen, els que tinguen l'esperansa
del renàixer de Valencia, de son gloriós despertar.

I els fills borts que deshonren a la terra valenciana,
tot renegant de sa llengua, que no parlen valenciá,
que s'en vagen a Castella, que la llengua castellana
bò es saber-la, convertint-se en vils esclaus del tirá.

Ya reviu lo nostre Pòble. La nòva vida escomensa.
¡Valenciáns, ha arribat l'hòra de la nostra renaixensa!...

Guillem Bosch i Fornals

Alacant a Valencia

Germana meua ben aimada, filla predilècta del Rei Conqueridor:

Escolta la meua veu dolenta que'n ales de la brisa matinera, embaumada per les flairantes flors de tos rics vergers, aplega fins tú pera demanar-te ajuda i consòl en ma desgracia.

Valencia meua: yo perixe en este terrible naufragi de mes passades glòries, que son les teues; mes fòrces s'agoten en la lluita dessigual que sostinc contra l'espantable mòstre centraliste, que ab criminal impasibilitat contempla ma dolorosa i lenta agonia.

Mon aspècte trist i dessolat parla a mos fills de la meua desventura, més ells següen folls en llurs calamitoses rivalitats polítiques i defenent ab ceguetat els interesos de gents estranyes que Madrit m'impòsa com a administradors i governants, i que llunt de ser-ho, me condenen a ser l'etern joguet de nostres opressors.

Tú també patixes el jòu cruel que'ns envileix i avassalla, mes al menys tens lo dols consòl de *vore* que molts dels teus fills pugnen vigorosament per trencar les teues cadenes, animats per aquell sant i sublim esperit patriòtic que inspirà a Guillem de Vinatea aquelles célebres paraules dirigides a En Alfons IV: *Com a hòme no sou sobre nosatros, i com a rei sou per nosatros i pera nosatros*.

Males llengües interessades en nostra roina parlen de cèrts antagonismes entre tú i yo: No hu cregues, germana, i desprècia, com yo desprècie, eixes calumnies, filles del afany que nostres bögins tenen en vore-nos separades, oferint el trist espectacle de nostra enemistat.

Vixcam ensemps, germana meua, que nostra unió serà com a ciclòpea muralla qu'ens defenga del putrit torrent centraliste ab que vòlen ofegar-nos.

Encara tú podries salvarte assòles per l'esfòrs de tos fills benemerits, ¿pero a mí, quina sort m'aguarda si els meus me deixen abandonada als abusos de que'n fa desditjada víctima este Madrit de nostres pecats?

Yo espere, Valencia ben volguda, que algún dia, compadeixcuda de mon vergonyós esclavatge, m'enviarà a eixos tos fills que compòsen la Joventud Valencianista, que alsant la gloriosa Senyera a la vista d'este pòble meu, faràn revivre en els pits alacantins el sant amor a la llur vera

patria, plantant en esta tèrra la preuada llavor que té que donar, com a fruit de bendició, la magna reconquesta de nòstre sacre esplendor.

J. J. N.

Alacant, Juny 1915.

Recordansa

¡Pòble!: Aprén en el passat i mira a l'avenir.

Fulleja les planes de l'Història i enardix la teua sanc ab les gestes glorioses; enfortix lo teu esperit patriòtic ab els fets d'heròic venciment; deprença, la teua pensa—pera marcar lo camí a recórrer—en els errors de ls teues avantpassats...

Mira, hui, lo jorn malhaurat del 29 de Juny de 1707, en que Felip V, l'incendiari i destructor de la gloriosa Xàtiva—qu'ell feu immortal,—te llevà tota la sabia organissació de tes lleis i els dret de les teues democràtiques llibertats.

Es el suprem moment de la decadència de la teua Patria, iniciada al acceptar, descontents però sumisos, l'adveniment al trono del primer rey castellà, Ferrán d'Antequera, i continuada al vórer, indiferents, l'enllàs de Ferrán el Catòlic ab Isabel de Castella. Sòls tingué aquell pòble d'entonces un convulsionament d'ansia redemptora ab les guèrres de les Germanies... ¡I necessità dels furors dels elements pera, entre'l sufriment i la desgracia, vore les injustícies contra éll comeses!

¡Pòble! Lluita per ton resurgiment. Deprén en el passat i mira a l'avenir...

Josèp Blanquer Belda

Barcelona, Juny 1915.

Pera PATRIA NOVA

EL JURAMENT

Ara fa doscents anys, el 29 de Juny de 1707, després d'haver sigut invadida i devastada nostra Patria per les hosts famolenques, assassines i incendiaries del despòtit Felip V, foren abolits d'una plomada els furs de Valencia. Aquell dia funest les campanes de la Patria que'n altre temps havien tocat a glòria, ploraren silencioses la pèrdua de les nostres llibertats.

Cuan Irlanda, la nació ara llibertada, caigué en la postració i en la anulació per obra del despotisme unitariste, brandaren dolorosament les campanes per la mòrt de les seues llibertats. I un gran patriòta irlandés, al escoltar el plany d'aquelles campanes que anunciaven la mòrt de sa Patria, jurà que lluitarà amb fe, àrdidament pera que aquelles campanes tornaren a tocar a glòria per la resurrecció d'Irlanda.

¿Cuántes vòltes, valenciàns, desde aquell dia funest de 1707, no han brandat les campanes dolorosament per la dominació d'una llengua estranya i per l'abolició dels nostres drets?

En l'aniversari del 29 de Juny juramentem-nos els valenciàns, com aquell gran patriòta irlandés, a lluitar amb fe i entusiasme per el resurgiment de la Patria Valenciana.

Miquèl Durán i Tortajada

Un netet d'En Jaume

(Paragraf final pera una crònica sobre l'aplec del Puig)

Pera Salvador Dondertat Tatay

... I enllà, en lo cim del turó que donà nom al pòble del Puig i on fa sèt sègles qu'acamparen les invictes mesnades del Rey Conqueridor, sòls onejava la bandera de l'Estat espanyól...

De sopte, un jove vintanyer pujà la montanyeta desafiant els raigs d'un sol esplendorós i canicular, tragant pols i respirant ab fadiga; en les mans portava la gloriosa Senyera del Reine, i cuan arribà a la cum, nuet el pit i a l'aire els cabells, l'enlairà per damunt de la de l'Espanya.

Era que sentia bullir en ses venes la sanc dels seus avantpassats; que ls jovens de hui, els valenciàns del pervindre, lluitaven ya per la conquesta de la nòva Patria Valenciana; que les tres tristes *provincies* actuals, a que nos reduí, implacable com la Mòrt, l'estral de l'uniformisme, comensaven a recobrar son relleu, perque, a l'empendre el camí cap a l'autonomia, reviscolant lo vell nou—la nacionalitat valenciana,—naixerán a la vida intensa dels pòbles modèrns.

¡Jovenesa que tens fretura de valencianitat, de tú espera la Patria el dia de sa redempció!

E. M. F.

¡Alèrta, valenciàns!

Hi ha una classe de persones més perilloses encara que 'ls centralistes: son els *centralistes disfrassats*, o siguen els mateixos valenciàns, que fent protèstes de valencianisme no fan més que desvirtuar quant pòden la vera moral de nòstres doctrines salvadores.

Per eixemple: el senyor Martínez Aloy, en son discurs de la sessió solemne en la sala d'actes de la Universitat, digué:

«Eixa joventut constituïx realment nòstre regionalisme patriòtic, sa i purísim, *un regionalisme que no pòt concebir atra nacionalitat que la espanyòla*, atra bandera que la gloriosa ensenya ròtja i gròga de la patria comú.»

Això no es més que ganes d'armar embolics. Som valenciàns avàns que tot—perque no podem ni devem deixar de ser-ho,—en tota manifestació, terme i finalitat polítiques.

Nòstra actuació, en este sentit, està ben definida en el follet *Solidaritat i Regionalisme*, de nòstre confrare d'ideals i benivolgut company En Eduart Martínez Ferrando, cuan diu:

«Volent els unitaris ser més entusiastes que nosatros en l'apologia de la integritat territorial del Estat-Nació, neguen la existència de la Nacionalitat o Regió, i en cambi afirmen la de *provincia*, creació arbitrària i artificiosa de la llei. Hem dit Estat-Nació i Nacionalitat o Regió, porque entenem, ab Prat de la Riba, qu'entre estos dos concèptes hi ha la mateixa diferència qu'entre humanitat i hòme; el primer es un terme abstracte i general, i el segon un terme concret i particular, es dir, «la relació de qualitat constitutiva del ser a ser determinat». En suma, que l'Estat, la Nació, es una colectivitat mantinguda per l'unitat de sobirà i d'una legislació comú, mentres la Regió, la Nacionalitat, es una agrupació natural històrica, formada per concurs expontani d'uns individus a quins unix la identitat de rassa, mig físic, llengua, tradicions, etc., i aixina com el primer es variable, ya que augmenta o disminuíx, segons sa fòrsa o debilitat, la segon es fixa, com obedint a una evolució a través dels temps o a creació de Deu, en termes teològics.»

Ya veu, pues, el senyor Martínez Aloy com no ens ha caigut en terra

el sentit de les seues paraules. Agraim la *incensaeta*, pero descartem lo *atre*. Aixó de qu' Espanya es una nacionalitat, no está be que hu diga una persona de la seua altura.

Allò de que «si alguna vòlta s'entristim o enfurrunyem es porque'n l'escut *patri*, tan ric en cuartels i ensenyes, veiem oblidades a sovint les simbòliques barres sangnantes de nòstre escut», tampòc es cèrt. Nos té absolutament sense cuidao tot lo que hatjen fet o puguen fer els unitaristes o centralistes. Tot pera d'ells. Lo que'ns entristix a vòltes es el pòc *patriotisme valencià* dels valenciàns, i sobre tot estes *ideetes* que assòlten com qui no hu fa, pera anar destruint la santa llavor sana i puríssima, co-operant, per baix má, a la castellanisació i centralisme que'ns ofega i ens anula.

¡Valenciàns! Ya sabeu com se coneixen als *disfrassats*.

La condició dels descastats

Desde que Valencia pergué sa personalitat que'n l'ànima valenciana se'n ha anat fent cada vòlta més nit. Autors n'hi ha, com el Sr. Pérez Díaz, que'n son llibre *L'Autonomia*, la coliquen entre les nacionalitats borroses.

I la veritat es que no hi ha més que dirigir la vista a tots els ordres de nòstra vida pera convèncer-se de que la castellanissació predomina per tot arreu.

Felip V deu sonriure desde sa tomba, satisfet de sa òbra; no sòls té dignes sucesors en la còrt, sino en la pròpia casa dels valenciàns: son els descastats.

Siervos, colonos i pecheros espirituals de Castella, que besen la ma del pòble que, al privar-nos de nòstres furs i llengua, ens arrancá l'ànima.

E. M. F.

Biblioteca Valencia

Publicació en nostra llengua d'òbres : d'autors valenciàns i estrangers :

Preu de sotscripció: 4 pessetes trimestre,
:: :: ab obció a rebre tres òbres :: ::

Dirigirse a En Josep Blanquer.-Casador 4, 1er
:: :: :: :: BARCELONA :: :: :: ::

ESPIGOLANT

La empleomanía

Del llibre *La descentralización administrativa y los conciertos económicos con el Estado*. Valencia, any 1908.

I

Contrastant ab esta situació anguniosa del país, s'aprècia l'aument, cada vòlta major, del presupòst nacional, augment que obedix principalment al escandalós desenroll que van alcansant les classes pasives i els empleats.

Si no més passá el desastre, si en aquells dies dels grans proyèctes, un govèrn s'haguera atrevit a presentar una nòva llei de Jubilacions i de creació de Montepíos, hui se tocarien ya les consecuències, i en el presupòst, avàns d'alguns anys, haguera desaparegut la brutal cifra de 74 milions que còbren hui els jubilats i que a cad'any será major.

Si cuan Silvela decretá la supressió de les cesanties dels ministres haguera presentat una llei, no's donaria el vergonyós espectàcul de que mitjanies i nulitats que han segut ministres sòls 36 hòres, per este fet se hatjen creat una renta de 30 o 40.000 quinsets pera ells, i atra de 10.000 pera llurs viudes i hòrfens.

Este abús de les cesanties no té precedent en Europa. En Fransa, per eixemple, se dona'l cas de que'l gran patrici Emili Loubet, després d'haver segut repetides vòltes diputat, senador, ministre i president del Senat, es investit de la més alta representació del país ab la presidència de la República. Per espay de sèt anys ha vingut ocupant d'una manera digníssima este càrrec; al finalisar son període presidencial, ix Loubet del palau del Eliseu, abandona els esplendors en que ha vixcut, i se traslada a una modèsta habitació del burgés barrio llatí de Paris, atraent-se el carinyo i la veneració de tot bòn francès, pero sense tindre ya ninguna relació ab la nòmina. Deixa de rebre els 1.200.000 francs que té com president, pera viure de sa modèsta renta.

En Espanya, durant eixos sèt anys, han passat per els gabinets més de cent ministres. Tots ells, després d'uns mesos d'ocupar la poltrona, còbren hui llurs trenta o cuarenta mil quinsets, i alguns atres bònns sòus de Consells de fèrrocarrils.

Aleixandre Settler

Notes gráficas del aplec al Puig

Jovens valencianistes en la ermita de San Jordi

Ixint a rebre a les comissions oficials

Contestant a

“La Correspondencia de Valencia”

Es este periódic valencià, el més anodi de la capital, i per això ve a ser el òrgue oficial de totes les autoritats, i molt singularment de l'Alcaldia, d'assí que constituïxca algo aixina com «La Gaceta de Valencia».

El dumenge últim, ab motiu del aplec al Puig, insertava uns paragrafs que 'ns creguem en l'obligació de contestar, per mantindre un criteri diametralment opòst al nostre.

U d'ells es éste: «... El histórico monasterio, cuya restauración se pretende, si no como obra arquitectónica de gran valor intrínseco, sí como símbolo de grandeza patria, de «unidad nacional», y dentro de ella de sano regionalismo, que enlazá nuestras tradicionales glorias a las glorias inmaculadas de la España grande, la España única, la España de Isabel la Católica...»

Passem per lo enrevesat i incongruent del paragraf; aixó de que la restauració de dit monument se pretenga a estes hores com símbol d'unitat nacional espanyòla, d'un reporter no hi ha dret a esperar més, sobre tot cuan se fan les còses d'encàrrec, oficiosament.

En Espanya, estimable colega, desde els Reis Catòlics fins nostres dies no ha habut unitat nacional, pròpiament dita, sino de soberania, una unitat política, de govern tan sòls.

No hem arribat a l'unitat lligislativa: Aragó, Catalunya, Mallorca, Bizcaya, Navarra... conserven son

dret foral civil. Per si assò fora pòc, en el camp del dret administratiu, les provincies basques gojen de les ventatjes que les repòrta son Concèrt econòmic ab l'Estat, que constituïx una excepciò al règim de tributació de les demés espanyòles, i les catalanes de les que li proporeiona la Mancomunitat, organisme que, al dir d'algu, no cap ni en l'esperit ni en la lletra de la Constitució de l'Estat.

Tampòc hem arribat a l'unitat llingüística. Apart del castellà, ab sa rica varietat dialectal, se parlen el gallec, dialècte del portugués, el base ila llengua catalana-valenciana-mallorquina.

Si no hi ha unitat jurídica ni llingüística, no hi ha per qué parlar de «unitat nacional», que implica una unitat espiritual que no existix.

Heu assí per qué nosatros som dels que creguem que Espanya es un Estat compòst de diferents nacionalitats i no una nació integrada per varies regións; éstes, si acàs, se comprenen dins d'aquélles.

D'esta opinió, que se forma cuansevòl ab la sola lectura de l'història, participen no sòls espanyòls ilustres que no vixqueren del presupòst—algu d'ells, com Pi Margall, apenes si passà per el Poder,—sino hispanòfils extrangers eminents, com l'inglés Martin Hume, que 'n sa «Història del pòble espanyòl»—verdadera psicologia del mateix, al dir d'Unamuno—afirma per les raóns apuntades i per atres que no hem d'exposar, per no perllongar m'asa estes llinies, que nostra patria comú, Espanya, may fón lo que 's diu una nació.

Diu el reporter en el mateix para-

graf: «l'Espanya d'Isabel la Católica», i no té un recòrt, éll, un valencià, pera Ferrán el Catòlic, el penúltim rey de Valencia, l'hàbil i astut polític que concertà el matrimoni de sa filla Donya Joana la Folla ab l'Argiduc d'Austria Felip I el Hermós, ab el fi de que 'ls reis d'Espanya cenyiren la corona d'Alemania i quedara Fransa entre dos Espanyes, el fundador de nostra Universitat gloriosa i el que principalment intervingué, per sa condició de marit, en les capitulacions celebrades ab Colón pera l'expedició que donà llòc al descobriment de les Amèriques, lo que no vol dir que la Regina no estiguera present en elles.

Pero qui facilità la cantitat pera els gastos de l'esmentat viatge fón don Lluís Santàngel, cavaller aragonés, escrivà de racionns del Rei i son conseller. A major abundament, en l'escriptura en que consten les condicions pactades, trovada en l'argiu de Simanques, apareix, en primer terme, la firma del secretari de Don Ferrán.

La venda de les jòyes, que s'atribuix a Donya Isabel, pera comprar les carabèles, es una faula inventada per Ferrán Colón, el fill de l'immortal descobridor. ¿Cóm anava la Regina a vendre ses jòyes si les tenia empenyades als Jurats de les Ciutats de Barcelona i Valencia, en garantia del préstam que li feren pera els gastos de la conquesta de Granada? I com se vullga que Donya Isabel demanara a Valencia la corona pera entrar triomfanta en Granada, ab la promesa de tornarla al depòsit, Valencia, sempre rumbosa i galant, accedi, renunciant a la devolució.

¡Si estarà dormida l'ànima valenciana, que cuan assí un periodiste òbri el grifo del lirisme patriòtic, se'n recòrda de l'Espanya d'Isabel i s'oblida de la de Ferrán!

No vol dir assò que Donya Isabel no forà una gran reina, hu fon, encara que pera conseguir-ho tinguera que apareixer, davant l'història, com usurpadora del trono de sa neboda Donya Joana, l'infamada ab el sobrenom de «la Beltraneja», i confesanta en fals de la deshonra de son germà Enric IV, el pretengut Impotent: mala tia i pitjor germana.

(Se continuarà.)

A propòsit de la sessió preparatòria de l'aplec del Puig.

El dia 18 del corrent, en el Paranif de la Universitat, tingué llòc aquella.

Els periòdics locals, a són degut temps, ya feren relació detallada de la mateixa. per lo que asòles entra ara en nòstre ànim reflectar en nòstres columnes nòstra sincera impressió personal sobre el referit acte.

Com ya sospitarem. a l'associar al mateix personalitats que no tenim per qué mesclar en nòstres còses, fins que no arrive el moment oportú d'acudir a elles, la sessió transcurrí en un ambient d'artifici acadèmic, de solemnitat oficial.

Alli no hi hagué res sincer fòra del discurs del savi croniste de la ciutat D. Lluís Cebrián, escrit en valenciana parla i replet d'erudició històrica sobre el Monastir del Puig i d'anyorances patriòtiques fonsament sentides, per lo que mereixqué del públic ovacions clamoroses.

Aiximateix júsquem dignede lloances, per lo raonada, la memòria que, com a tècnic, llixqué el cultísim arquitecte D. Manèl Cortina, sobre l'estat ruinós del susdit Monastir: Una observació tenim que ferli, com se vulla que avans de llegir son trevall valliós advertira que l'havía fet en castellá porque volia que l'entengueren les autoritats, i es que, en temps de l'absolutisme—vosté masa que hu sap, Sr. Cortina—un Felip II se dirigia als portuguesos i als cataláns en sa llengua, i lo mateix fan hui, en estos de llibertats modèrnes, els quefes d'Estat europeus. Pera el aludits, *intelligenti pauca*.

Una nòta simpática pera nosàtros fon la que doná l'ilustrat senador D. Carles Testor, recitant versos pa-

triòtics del malhaurat En Teodor Llorente. Ara be, qu'este regionalisme contemplatiu i lliterari de la generació pasada, ya no es del gust de la joventut actual valenciana, que sospira com atres d'Espanya i d'Europa per la resurrecció de les antigues patries endogalades.

Sempre justs, consignarem que'l senyor Martínez Aloy emiti alguns concèptes oportuns sobre l'acte que se celebrava, reveladors de sa reconeguda cultura, malgrat estigueren atacats de «regionalismo sano», en cual eficacia no mos dona la gana creure, i que'l Rvdm. Sr. Archebisbe tingué en sa oració paragrafs molt sentits i inspirats sobre el regionalisme.

D'els demés que parlaren no escoltàrem concèpte, frase o cita, indicatiu, no ya de talent, sino de cultura, sobre el acte que s'estava celebrant, se llimitaren, com a bòn centralistes, a dir «lo de cajón». Si algú, com el senyor marquès de Cáceres, digne quefe del partit conservador valenciá, volgué elevarse, «más le valiera estar duermes», que diuen els castelláns. Encara estem apretant-nos la boca per no riure-nos fort. ¡Che, quin *camelo!*...

Notàrem que ningú dels oradors consagrà frases d'elògi pera el cultísim diputat provincial D. Joan Pérez Lucia com iniciador de la restauració del repetit monument—i conste que nosatros no formem en les files de la Lliga Catòlica ni en les de ningún atre partit polític—i veem en això com un resentiment contra la personalitat qu'es fica en tals compromisos, traentlos de la rutina: la política de campanari. Hi hagué qui, com l'*asirialat* senyor Polo de Bernabé, feu esta frase ciceroniana: «Este movimiento chico de la patria chica»...

Podrán tillarnos de pedants, pero son estes les veritas del barquer; no fa molt de temps que Lerroux díe en el Congrés, referintse a Espanya, que fora de tres o quatre espanyòls, els demés, nos tractaven de tu. Aixina nos parlem tots els valenciáns.

CONCURS

de himnes nacionals valenciáns

PRÈMI HUGUET

Pera'l concurs obèrt per PATRIA NÒVA, i cual plaso d'admissió fini el 20 del més corrent, se varen rebre els següents trevalls:

Núm. 1.—Títul: Amor a Valencia. Lema: «Ché, ¿qué fas?...»

Núm. 2.—Tèrra mareta. «Amparo».

Núm. 3.—Lo cant dels valenciáns. «Renaiximent».

Núm. 4.—¡Desperta fèrro! «Deslliuransa».

Núm. 5.—Himne nacional. «Rebeldía».

Núm. 6.—Himne a la terreta. «Per ahí hi ha una estoreta velleta pera la falla de San Josèp!... ¡El tío Pèp!...»

Núm. 7.—¡Desperteu, fills! «El vell campeó».

Núm. 8.—El clam dels socarrats. «Desperta, fèrro!»

Núm. 9.—Himne valencianiste. «San Jòrdi, mata l'aranya!»

Núm. 10.—«L'ondí».

Núm. 11.—Himne triomfal. «Patria nòva».

Núm. 12.—Crit de llibertat.

Núm. 13.—Himne nacional. «Jaume I de Valencia».

Núm. 14.—Crit de guerra. «Restauració».

Núm. 15.—Patria.

Núm. 16.—La nació valenciana.

Núm. 17.—Autonomia.

Núm. 18.—Valencia.

Núm. 19.—A Valencia. «Ma pòbra patria está opressa...»

Núm. 20.—Himne de patria. «Marcus».

Núm. 21.—I.

Núm. 22.—Els palleters. «¡Desperta, fèrro!»

Núm. 23.—Himne. «Patria nòva».

Se declaren fòra de concurs els trevalls que pòrten per lema «Nació» y «Llibertat», per anar acompanyats de pliques.

LO RAT-PENAT

Document pera la història

Hem rebut per correu la còpia d'una carta dirigida al diputat Sr. Estrada, que diu aixina, en castellá i tot:

«La Sociedad Lo Rat-Penat, renida en Junta de Gobierno la noche del 21 del corriente, ratificó por unanimidad de los vocales de la Directiva que abajo suscriben, las gestiones llevadas a cabo por el Presidente de la Corporación cerca de usted (para cuyo cometido estaba previamente autorizado) para recabar el honor de que usted llevara la voz del Consistorio como mantenedor de los Juegos Florales que anualmente se celebran con inusitada pompa, y que en el corriente se verificarán en los días de la

próxima Feria de Julio, que el excelentísimo Ayuntamiento de esta ciudad lleva a cabo.

Esta Junta de Gobierno, al agradecerle a usted el señalado servicio que a nuestra cultura y a nuestra historia regional va a prestarle, está bien convencida de que el orador afortunado y elocuente elevará la voz en aquel acto, nacido junto al mar latino, en levantina tierra española, y sintiendo las palpitaciones y las ansias de nuestro avance regional y de nuestras libertades patrias; rindiendo culto a los tres principios fundamentales de nuestro credo: Patria, Fides, Amor; compenetrado de nuestras aspiraciones de resurgimiento interno del alma valenciana para ofrendarla a la gran Patria española, ha de merecer, por su exquisita oración, el dictado para nosotros tan valioso, de ser nuestro Mantenedor un valenciano más, no menos entusiasta que los que respetuosamente y de todo corazón saludan a usted agradeciendo por anticipado su labor.

Son de usted con la más alta consideración y afecto, sus s. s. q. b. s. m., «F. Cantó, Rodríguez Condesa, Rodrigo Pertegás, José Badenes Dalmáu, Eduardo Genovés Olmos, J. Martínez Aloy, F. Vilanova y Pizcueta, Barón de Alcahalí (ex presidente), M. Giner de San Antonio (ex secretario general y vicepresidente de Juegos Florales), Manuel Cortina, J. J. Zapater, José María Zapater Esteve (de Lo Rat-Penat y de la Juventud), José M.ª Jiménez Fayos, J. Pérez Plasencia, Severino Guastavino Robba.»

***

Algúns dels senyors firmants, uns estaven conformes i altres felicitaren per els passos donats als joves valencianistes. Si es que hi ha dupte en assò, direm els seus noms i els dels testics que hu oixqueren.

Un valenciano más—diuen. Això es que també pensen fer-lo fill adoptiu... No hi ha més remey; vinguen fills... Ya sap el senyor Estrada que té que preparar cinquanta durets; que es el tipo per ara senyalat pera obtindre l'esmentada distinció.

I res més; sòls que 'ns fa molta gracia lo de la *juventud* de Zapater Esteve i la *flexibilitat* de Guastavino Robba; no ens extranya lo del senyor Guastavino perque sabem lo que aprècia al senyor president de la *Societat d'aymadors de les glòries valencianes*.

El Aplec al Puig

Com representants de la Joventut Nacionalista de Barcelona, vingueren a nostra ciutat pera assistir al aplec el inspirat poeta y escriptor, regidor d'aquell Ajuntament, senyor Bofill, i els dos secretaris de l'esmentada Joventut senyors Massot i Rogent.

Després de s'arribada a Valencia el disapte 19 del corrent, al visitar el local de «Lo Rat-Penat» s'improvisà una sessió en la cual el senyor Bofill ens donà a coneixer algunes de les seues bellisimes poesies, entre elles les tan precioses i delicades com «Sonet», «Nocturn» i «La Balada del senyor Tomás». Grans aplaudiments interrompiren moltes vegades la lectura dels versos, i sobre tot al final, en que l'ovació fon llarga i calorosa.

El dilluns 21 per lo matí regressaren a la ciutat dels Comptes. De tot còr sentim que hatja segut tan curta la estada entre nosatros de tan volguts i esclarits companys.

El passat dimecres va rebre la Joventut els següents telegrams:

«Aguirre. Grao.—Arrivats Barcelona reiterem mercès obsèquis rebuts i enviem abraçada de germanor.—Bofill, Massot, Rogent.»

«Joventut Nacionalista agraix obsèquis als seus representants i saluda fraternalment Joventut Valencianista.—President, Jordá.

Ens compláu el felis retórn i celebrarem moltisim que ben asovint hatja ocassió de tan amables i confortadores visites.

***

També s'ha rebut, del estimat company d'ideals i inspirat poeta valencià En Jacinto M. Mustieles, resident a les hores en Barcelona, un despaig telegràfic que diu aixina:

«Aguirre.—Café Munich.—Telegrafia Maestre Cantó protestant no menament mantenedor sempre ab vosaltres.—Mustieles.»

Consells i advertències

D'ensenyansa.

Tenim l'honor de fer constar en estes columnes nostra admiració per el jove Pare Escolapi En Enric

García, professor model que s'ha percatat de la transcendència i valor del càrrec que desempenya.

Passats els exàmens, en els quals tots els seus deixebles han demostrat el major profit de aquelles ensenyances qu'els se suministraren tenint en conte ses aptituds, sa llengua i sa psicologia, el jove professor emplea els dies que queden del curs actual en familiars i utilissimes explicacions sobre moral i dret i deures del hòme. Entre estes explicacions figuren les dels volem de PATRIA NÒVA; no es assòles l'alta finalitat que assò representa—en mig d'un estat d'educació tan sumament precari com es el nostre,—sino les sanes idees i santes orientacions que ab tant de gust han pres els petits deixebles.

No podem, pues, menys que felicitar coralment a En Enric García—al cual no tenim el honor de coneixer,—model de mestres i espill de patriòtes valenciàns.

***

Fa uns dies verem en una revista madrilenya una fotografia en que apareixia el senyor Romanones cavant ab un' aixada.

Es la única volta que l'hem vist fent algo de profit.

***

Proposem el que se demane una creu pera En Francèsc Cantó Blasco, president de Lo Rat-Penat, *Societat d'aymadors de les glòries valencianes*.

Suposem que tots els centralistes, disfrassats o no disfrassats, apoyarán la demanda. Rara volta podrá el centralisme fer una concessió més justa.

***

Cada còsa lo que siga. No estigué gens bé *El Correo* en el article de fons titulat «El aplec al Puig».

No hiá dret a dir lo que diu del *refresco* després de lo del banquet de Romanones. Si hu dubta, que li hu pregunte al amo del café Lion d'Or.

DIÀLECS AL VOL

A Filomeneta li han aconsellat unes vehines que, sent el seu marit ordenansa d'un Banc de Crèdit, está casi obligada a ensenyar-li al xiquet a parlar *con castellano*, qu'es com ho fan les persones d'alguna representació social.

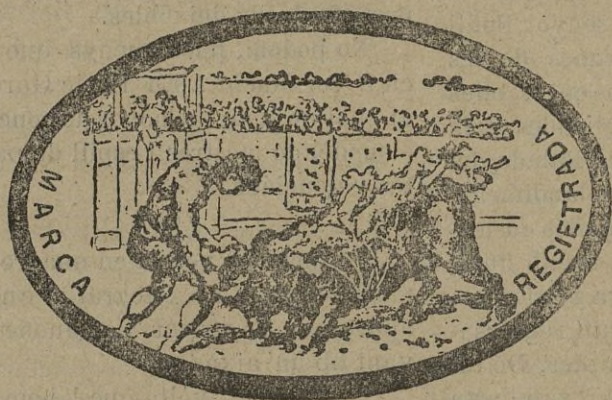
I un día en que l'infantet berretja com un condenat, li diu sa mare:

—¿Tú tancas esa boca? ¡...! ¡Vas a traer más palo que Garrón!...

- - - CALSAT - - - - RIERA -

Carrer de Lauria, 5.-Valencia

Fosfo-Fito-Kola-Aliño

Novíssima medicació fosforada. Fósforo orgànic de les llavors dels cereals i Anòu de Kola granulades. Poderós tònic reconstituyents. De positius resultats en l'anèmia, tuberculòsis, escrofulisme, raquitisme, inapetència i en les convalescències. RECOMANAT PER LA CLASE MÈDICA.

De venda en les principals farmàcies i drogueries d'Espanya.

Botella gran, 5 pesetes. Botella petita, 2'75

Pera demandes al per major: Farmacia de la Viuda del Doctor Aliño, plassa del Mercat, 52.—VALENCIA.

La Floresta *Fàbrica de flors artificials*
:: Eduart Arnal ::

Saragossa, 16.-VALENCIA

Pera Ombres, Palmitos, Boquilles, Bastóns i
articles pera regals

La casa Bruguera

San Vicent, 41, front al carrer San Ferrán
— — — VALENCIA — — —

Fumeu l'incomparable Paper Mefisto

: Fàbrica de Conserves Vegetals :

ALFREDO J. MORGAN I COMPANYIA

GANDIA

Especialitat en tomata, pimentó, pèsols, sanfaina, bresquilla, albercòc, raïm, etc.

Pera pedidos: Manuel Coll, carrer de la Corona, 15.-Valencia

Tintorería SOTO

Avinguda del Pòrt, núm. 38

:: Teléfono núm. 958 ::

:: :: VALENCIA :: ::

Kiòsc de San Martí

× × × × VALENCIA × × × ×

Venda de tota classe de periòdics, semanaris

□ □ □ □ □ □ □ □ y revistes □ □ □ □ □ □ □ □

Especialitat en periòdics regionalistes

El Depuratiu vegetal de Fuster

es un remey eficaç pera les enfermetats dels ulls, del estomac, dolors reumàtics, neurastènia, asma, enfermetats secretes de la dona, sífilis, venéreo, hèrpes i demés que tinguen per orige la existència en la sang de toxines i àcid URIC, perquè el DEPURATIU VEGETAL FUSTER expulsa i obliga a ixir ab la suor i l'orina totes les dites impureses.